

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת ואתחנן תשעה באב תשע"ז
בעניינא דיומא.

גליון נושא:

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעיון, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'קריעה על מקום מקדש'

חייב קריעה

מבואר בגמ' (מועד קטן דף כו.) הרוואה ערי יהודה בחורבנן - אומר: ערי קדשך היו מדבר (ישעיהו סד, ט), וקורע. ירושלים בחורבנה - אומר: ציון מדבר היתה ירושלים שממה (ישעיהו סד, ט), וקורע. בית המקדש בחורבנו - אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבתינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרפה (ישעיהו סד, י), וקורע. ומבואר שם בברייתא אלו קרעין שאין מתאחין: על ערי יהודה, ועל המקדש, ועל ירושלים.

חייב זה הובא להלכה ברמב"ם (הלכות תעניות פרק ה הלכה טז) ובשו"ע (או"ח סימן תקסא סעיף א'), ובכל הפוסקים, ללא חולק! ואף נשים חייבות לקרוע (ארחות רבינו חלק ב' עמוד קמט, אחר כתלנו אות ג').

מפורש במשנ"ב (תקסא ס"ק ו') בשם הב"ח, שחייב להשתחוות ולקרוע את בגדיו, ולבכות ולהתאונן ולהתאבל על חורבן בית המקדש, ולקונן, ולומר מזמור לאסוף (תהלים נ, א) וכו' עד סוף, וכשקורע מברך ואומר ברוך דין האמת בלי שם ומלכות, כי כל משפטי צדק ואמת, הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (דברים לב, ד), ואתה צדיק על כל הברא עלינו (נחמיה ט, לג) וכו'.

1. למה בזמננו לא קורעים?

זעקת גדולי הדור: הנה הרבה אינם קורעים, כשרואים את ירושלים וערי יהודה ומקום המקדש, ועיין בשערי תשובה (סימן תקסא ס"ק א') הביא את הברכי יוסף, שלא נהגו העולם לקרוע על העיר חברון, והסיק שאין לסמוך על זה, וחייב לקרוע. וכבר צווחו מרנן ורבנן גדולי הדור הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שו"ת שבט הלוי חלק ז' סימן ע"ח), הגר"מ משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת אגרות משה או"ח חלק ה' סימן לז אות ג'), הגרי"ש אלישיב זצ"ל (אשרי האיש חלק ג' פרק עג אות טז, ועוד, על כך שהעולם משתמטים מחיוב קריעה, ומזלזלים בהלכה זו, ויש עושים תחבולות שונות להפטר, ואין זה מנהג ותיקים, ועליהם לקיים את ההלכה, כדין וכתקנת חז"ל, ודברי הגמ' והשו"ע מטפחים על פניהם. והתבטא הגרי"ש, שהמנהג לא לקרוע 'אין בזה כלום'!

והוסיפו הגר"ר ניסים קרליץ שליט"א (רבבות אפרים חלק ח' סימן קעד אות א) והגר"ח קנייבסקי שליט"א (מועדי הגר"ח תשובה שעא), שמי שאינו קורע בגדו בלכתו לכותל המערבי, עדיף שלא ילך.

הגר"ר אליהו נחום פרנקל שליט"א (בשיעורו בשבת חזון תשע"ז) הורה שלמעשה צריך לקרוע על ירושלים וקריעה נוספת על מקום המקדש, וזאת התורה לא תהא מוחלפת, ולא מועילה הקנאת הבגדים לאחר, כמבואר בסוגיא דמתנת בית חורון שכל מתנה שאינו יכול להקדישה אינה מתנה, וצריך דווקא חליפה ולא חולצה, כיון שהחזו"א חשש אולי חולצה נחשבת בגד זיעה, וכן סבר הסטייפלער (ארחות רבינו חלק א עמוד שיח אות א). אמנם הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל פוסק שיקרע רק את החולצה, וכן פסק בספר קרא עלי מועד (פרק יא סעיף ד הערה יח).

חשוב לציין מה ששמעתי בשם הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל שהצדיק את מנהג העולם שלא לקרוע, והוסיף שזה רק לתושבי ארץ ישראל אבל מי שלא היה בארץ ישראל, צריך לקרוע כשמגיע למקום המקדש.

פנינים

כיפת הזהב של המסגד

צופים: חיוב קריעה הוא גם בראיה מרחוק, כמבואר ברמ"א (תקסא סעיף א') בשם הבית יוסף (סימן תקסא), שחיוב קריעה חל כשמגיע סמוך להם, כמו מן הצופים לירושלים. והוסיף המשנ"ב בשם הב"ח, דמשהגיע לצופים צריך לקרוע, אף על פי שעדיין לא ראה אותה.

והנה דעת הב"ח וכן כתב בספר פאת השולחן שיש לקרוע על ראיית הכותל או הקובה (כיפת הזהב בהר הבית) שעל מקום המקדש. ולדעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שו"ת אג"מ או"ח ח"ד סי' ע' אות י"א), אף בראיית הכותל המערבי חייב לקרוע, וכן הוא מנהג ירושלים.

אולם לדעת הגר"ר שריה דביליצקי שליט"א והגר"ר יחיאל מיכל טיקוצ'נסקי זצ"ל (ספר ארץ ישראל כ"ב, ז) רק הרואה את מקום רצפת העזרה צריך לקרוע [אפשר לראותו מהר הזיתים, הר הצופים, מגד ישיבת אש התורה, ועוד]. אבל לא כשרואים את חומות הר הבית, או את הכותל המערבי (ספר א"י שם ס"ה) שאינו צריך לקרוע, כי אינו רואה את רצפת ההר. וכעין זה כתב במועדים וזמנים (ח"ז סימן רנז) בשם הגר"ז, שצריך לראות קרקע עזרה לצאת מספק חיוב קריעה, ועיין בארחות רבינו (ח"ב עמ' קמ"ח) שהסתפק בזה.

ודעת הגרא"ל שטיינמן שליט"א (כאיל תערוג פרשת דברים) לגבי קריעה ברואה את הכותל, שהעיקר זה רק אם רואה את הר הבית, אבל כשרואה רק את הכותל אין צריך לקרוע, וכן נוהג למעשה.

והעירוני שלפי זה יש לבאר את מנהג העולם שלא קורעים (בלי להקנות את הבגד) כי בדרך כלל לא רואים את רצפת העזרה, וכלפי ראית ירושלים, כבר דנו בזה הפוסקים ודעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה או"ח חלק ד' סימן ע' אות י"א, חלק ה' סימן ל"ז אות א'), שמעתתא דמשה סימן תקס"א (אות א') להקל כיון שירושלים בחסד השי"ת בנויה לתפארת ואינה ברשות אומות עכו"ם.

[אכן ר' משה מסיים שם, שצריך לברך רק בראותו מקום המקדש אף כשרואים אותו מרחוק וכ"ש כשבאים לכותל, וכשרואין ערי יהודה שהם ברשות האומות וכן אם איכא חלק מירושלים ברשות האומות אף אם נבנו יפה צריך לקרוע. הרי לנו שרבי משה פיינשטיין עצמו לא קיבל את שני הקולות יחד].

אמנם דעת הגר"ר דוד יונגרייז זצ"ל (ארחות רבנו חלק א' עמוד שי"ח ד"ה שאלתי, חלק ב' עמוד קמ"ט ד"ה שאלתי) שצריך לקרוע "שהאמריקאים שולטים ועל פיהם ישק הכל". וכן דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה סוף סימן עג) שצריך לקרוע על ירושלים, שאין אנו יכולים לעקור בתי עבודה זרה שבתוכנו.

כיפת הזהב: יש לדון האם יש איסור לומר על כיפת הזהב, כמה זה יפה ומרשים, מצד הדין שלא לפאר בית עבודה זרה. ומשום חשש לא תִּהְיֶה (דברים ז, ב) לא תתן להם חן (עבודה זרה כ.).

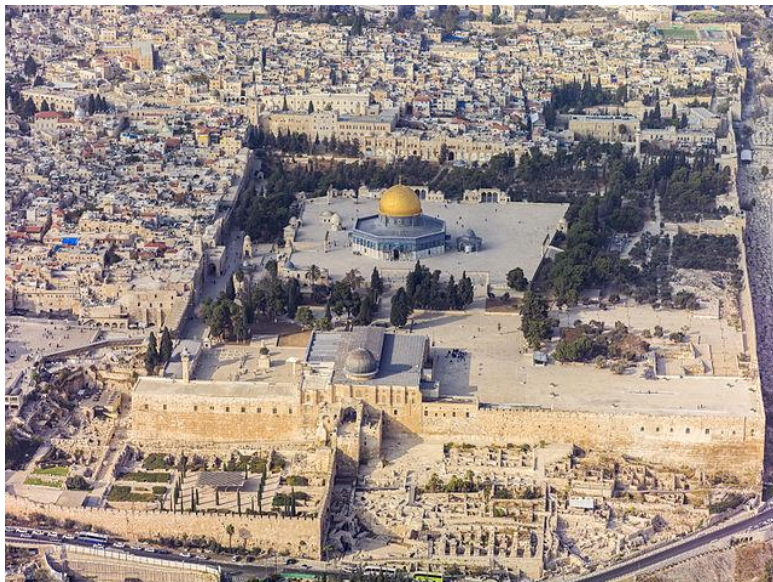
והנה מבואר בשו"ע (סימן רכד) הרואה מקום שנעקר ממנו עבודה זרה מברך שעקר עכו"ם מארצנו, ובחופץ לארץ מברך שעקר עכו"ם מהמקום הזה. והסתפק בשו"ת דברי יציב (ח"א סימן צ') אם צריך לברך על עקירת מסגד, שאין שם צורות של צלמים ופסלים וכדומה, ואינם אלא בית תיפלה של ישמעאלים, ויברך בלא שם ומלכות. וכבר ציינו למה שכתב במקור חיים (לבעל החוות יאיר סימן רכד) דישמעאלים אינם עובדי ע"ז כלל.

ודעת הגר"ר אביגדור יחזקאל נבנצל שליט"א (סבו ציון עמוד צ') שמותר להנות מצוירים שעל גבי מסגד, כי מסגד אינו נחשב בית עבודה זרה, כמבואר ברמב"ם (מאכלות אסורות פרק יא הלכה ז).

אכן צריך להביע צער ואבל, על כך ששועלים הלכו בו (איכה ה, יח), במקום הקודש. וכתבי שֶׁקֶץ תִּשְׁקָצְנוּ (דברים ז, כו), וכתבי בֵּית גֵּאִים יִסַּח ד' (משלי טו, כה). ❖

2. לימוד זכות

לא מרגישים צער: בדברי הפוסקים הובאו כמה לימודי זכות, לבאר את מנהג העולם שאין נוהגים לקרוע. הגר"ר מנשה קליין זצ"ל (משנה הלכות חלק ו' סימן קי), והגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו תשובות והנהגות חלק ה' סימן קסה) מסבירים את מנהג תושבי ירושלים, שלא לקרוע אף על המקדש, בכך שיסוד הקריעה הוא מפני צער ועגמת נפש, ותושב ירושלים הרואה את החורבן כל הזמן, אינו מצטער כל כך כשמגיע למקום המקדש. "קבלה היתה בידם שאין עניין לקרוע סתם, בלי

תמונה של מקום המקדש

הרגשת הצער והכאב". הוא ממשיך וכותב, שאפשר ללמד זכות גם על אותם שאינם קורעים, אף שאינם דרים בירושלים, שכן מן הראוי היה לקרוע בכל יום על החורבן הרוחני הנגרם בגלל השלטון, המתנהג כשלטון גוי - ולכן אין מצטערים כל כך כשרואים מקום המקדש. והוסיף (מועדים וזמנים ח"ז ס' רנז) שזה הטעם שאין קורעים תושבי ירושלים אף אחר ל' יום, כיון שהיום אין האנשים מרגישים את הצער על החורבן.

אכן באמת לא מצינו היתרים דומים בקריעת אבלות רגילה. ופשוט, שגם מי שאינו מצטער כל כך על מות קרובו חייב מדינא לקרוע, וגם בתשובות והנהגות כתב בפירוש, שזה רק ללמד זכות, אך אין לסמוך על כך להקל.

תמונות בעיתונים: יש מוסיפים נופך בסברא זו, כיום תמונת הר הבית בחילולו, עם כיפת הזהב של המסגד מתנוסס עליו מופץ בכל העולם, על ידי תמונות, עיתונים, בולים, בלאנקים, ומודעות, וכדומה, בהרבה תמונות של ירושלים, רואים את מקום המקדש בחורבנו, וראיית מקום המקדש בחורבנו איננה חידוש לרואה, ואינה גורמת לו צער וכאב. ומה שאינו דומה שמיעה לראיה, זה רק בראיה קלושה, אך בתמונה מצויה שרואה את החורבן תמיד, אינו גורם לו לעגמת נפש מיוחדת, כאשר רואה בפועל את מקום המקדש בשיממונו, ושועלים הלכו בו.

מפני שרוצים להפטר: לפי מנהג אותם בני ירושלים, שאינם קורעים כיון שלא מרגישים האבילות כל כך, אף אנשים אחרים שלא גרים בירושלים וגם הם לא מרגישים כל כך את האבילות, ומחפשים כל מיני קולות וטצדקי שלא יצטרכו לקרוע, א"כ זה לעצמו כבר סיבה שלא יקרעו.

כל זה הוא רק לימוד זכות, אבל מעיקר הדין ודאי שצריך לקרוע. וכדאי הוא מקום בית מקדשנו ותפארתנו, להרגיש הצער, ולהתאבל עליו כראוי, ולקרוע עליו כדין, ובפרט שיש עצה לייחד בגד לזה, באופן שלא יהיה הפסד מרובה.

3. להערים ולהקנות בגדיו לאחרים

הקנאה: ישנם שמתחכמים להפטר, על ידי שמקנים לאחר את הבגד שלבושים בו במתנה על מנת להחזיר, ואז כיון שאין הבגדים שעליהם שייך להם, אין להם רשות לקרוע, וכן ישנם מורי הוראה שליט"א שמורים כך למעשה.

הערמה: אבל הגרב"צ אבא שאול זצ"ל (שו"ת אור לציון ח"ג פ"ל אות ה') והגרי"ש אלישיב זצ"ל (הערות מועד קטן דף כ:), אומרים, שאין ראוי לעשות כן, מפני הערמה, והוסיפו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מעדני שלמה עמוד ס') והג"ר משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות חלק א סימן של"ד) שגם אינו מועיל מן הדין, שהרי לא הקנה לו את הבגד לגמרי אלא לענין שיפטר מחיוב קריעה, וגם מי שקנה הבגדים, מסתבר שלא איכפת לו אם הלוּבש בגדיו יקרעם, שהרי למעשה המקבל אינו לובש אותם, ואם כן יש לו רשות וחיוּב לקרוע, והתבטא על כך הגר"ח קנייבסקי שליט"א (רבבות אפרים חלק ז סימן קמה ד"ה והנני), שמעשה כזה הוא 'חוכא ואיטלולא'.

ודעת הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל (הליכות אבן ישראל מועדים ח"א עמ' שצ"ג אות ח', אות ט') שאם נותן לחבירו את בגדיו במתנה גמורה הוי הערמה בעלמא, ואינו נפטר מקריעה, כי המשך לבישת הבגדים מוכיח שבאמת לא הקנה את הבגדים. אבל כשנותן מתנה על מנת להחזיר מועיל

להפטר מקריעה, ויכול להקנות את כל בגדיו לאחר על ידי קנין חליפין. סיים, שאכן מצד ההלכה על ידי הקנין פטור מקריעה, אבל למה צריך לחפש להפטר, כשאפשר לקיים קריעה כדון.

4. תושבי ירושלים

נחלקו הפוסקים, בדין תושבי ירושלים (גם תושבי החדשה) שלא ראו את מקום המקדש שלושים יום, האם חייבים לקרוע כשמגיעים למקום המקדש, לדעת הרדב"ז (שו"ת ח"ב סי' תרמ"ו) הובא בשערי תשובה, ושו"ת אג"מ (או"ח חלק ה' סימן לז ג') חייבים לקרוע.

אכן לדעת הברכי יוסף (סק"ב) אין חייבים לקרוע, וכך נוהגין בני ירושלים (מנהג זה הובא בשערי תשובה סימן תקסא בשם הרדב"ז והברכי יוסף, אך הסיקו שאין זה מנהג טוב. וכן הובא בספר ארץ ישראל, שו"ת דברי יואל חלק א' סימן ל' אות ו', והגרש"ז אויערבאך מעדני שלמה עמוד נ"ח), והטעם מבואר, שמפני שיכולים תושבי ירושלים לבוא בקלות למקום המקדש ואינם באים, מוכח שאינם מרגישים כל כך את צער החורבן, ולפיכך אינם קורעים אף כשמגיעים. אכן הדריש בירושלים שיצאו מירושלים למשך יותר משלושים יום, לא נאמר עליהם דין זה, וחייבים בקריעה כשיראו שוב את מקום המקדש.

דבר נפלא כתב הג"ר משה נחום שפירא זצ"ל (בספרו הר הקודש פרק ג' סעיף יא בפנים חדשות ס"ק יח), שגם הגרימ"ט בספר ארץ ישראל (עמוד ע') הביא מנהג זה שלא לקרוע, והטעם כי סומכים על דעת הב"ח והפאת השולחן, דכל שנכנס לפנים מן הצופים, הרי הוא כרואה המקדש וירושלים, וחל עליו חיוב קריעה, אלא אם כן יצא חוץ מגבול הצופים ל' יום, נמצא שתמיד הוא בתוך ל' יום. [לפי טעם זה רק אם ראה בתוך ל' יום את מקום המקדש פטור מקריעה, אולם לפי הטעם שאין מרגישים את הצער זה גם כאשר עברו ל' יום בלי ראייה].

5. פטור של שלושים יום!

בברכת הראייה: יסוד הפטור של ל' יום, מופיע בירושלמי (ברכות פרק ט' הלכה ב') רבי אבא אמר לרבי שמעון קמטרא, כיון שתדיר יוצא מירושלים ונכנס 'תוך שלושים יום, אין אתה צריך לקרוע, לאחר שלושים יום אתה צריך לקרוע'. מכאן, שאם קרע על ראיית מקום המקדש, ירושלים או ערי יהודה, ושב לאותו מקום לאחר פחות משלושים יום - אינו צריך לקרוע שוב. ולכאורה זה כמו שאר ברכות הראייה, שאין צריך לחזור ולברך תוך ל' יום. וביאר הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (אג"מ או"ח ג' סימן פה) דברואה בפחות משלושים יום, אינו מתפעל מהראייה שוב, ועל כן אינו צריך לקרוע פעם אחרת. וכשעבר זמן שלא ראה הוי כראייה חדשה.

חקירה: יש לדון, מה הפטור של תוך ל', האם בגלל שהקריעה הראשונה עדיין קיימת במשך כל ל' יום הבאים, וממילא זה רק כאשר עשה קריעה כדון בראייה הראשונה. או דלמא יסוד הדין בגלל שאין כאן ראייה חדשה שתחייב אותו בקריעה, וממילא גם כאשר לא קרע בראייה הראשונה, סוף סוף ראייה זו היא תוך ל' לראייה הראשונה, ואינה מחייבת בקריעה.

נפקא מינה בחקירה זו: 1. כאשר עבר ולא קרע בראייה ראשונה. 2. אם בשעת ראייה הראשונה היה קטן, וכעת הגדיל, האם מתחייב בקריעה בגדלותו. 3. אם התפלל בכותל המערבי ביום שאין קורעים בו (כגון בשבת וכדומה), ושב וראה את מקום המקדש פחות משלושים יום לאחר מכן. 4. אם בביקור הראשון הקנה את בגדיו לאדם אחר (לפי השיטות שזה פוטר), ולכן לא קרע.

לגבי קטן שהגדיל מפורש במשנ"ב (סימן תקסא ס"ק יז) מי שנולד בירושלים אפילו הגדיל אין צריך לקרוע, דבקטנותו פטור וכשהגדיל אין צריך לקרוע דהא ראה אותו תוך ל' יום: כעין זה מבואר במשנ"ב (סימן רצד ס"ק ג') דקטן שראה את המרקוליס והגדיל אינו צריך לקרוע, כיון שראה בקטנותו. עכ"ד. הרי לנו שהפטור נמשך ל' ימים למרות שמתחילה לא קרע, ויש לדון מה הדין בשאר אופנים.

חייב: הנה הפתחי תשובה מביא את שו"ת תפילה למשה, שכתב שצריך לקרוע, כיון שאז לא קרע, שפיר נשאר לו החיוב. ויש מוסיפים להחמיר יותר, שאם היה בשבת בכותל ולא קרע, הרי מחויב לקרוע במוצאי שבת, למרות שאז הוא כבר בביתו. כן כתב באגרות משה (יו"ד ח"ג סוף סי' נ"ב) וכן

הערות מבני החבורה

קריעה בתשעה באב

יש לדון האם המבקר בכותל המערבי בתשעה באב צריך לקרוע על ראית מקום המקדש, שהרי תשעה באב נקרא מועד, ובמועד אין קורעים על מקום המקדש.

וכתב הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פרק ט"ו הערה 45) שגם בתשעה באב צריך לקרוע, למרות שאין אומרים בו תחנון משום דאיכרי מועד דכתיב קרא עלי מועד לשפר בְּחִנִּי (איכה א, טו) מכל מקום לענין קריעה לא נקרא מועד, בפרט שאין לזה מקור ברור בהלכה שלא לומר תחנון בתשעה באב, ואדרבה עיקר התשעה באב הוא זמן אבל וצער. ❖

מטו משמיה דהג"ר מאיר הלוי סולובייצ'ק זצ"ל בשם הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל, וכן הורה הג"ר יהודה אריה הלוי דינר שליט"א.

פטור: אך החת"ם סופר, הרדב"ז, הרב טיקוצ'נסקי והגרש"ז אויערבאך (מנחת שלמה ח"א סי' ע"ג, שולחן שלמה סי' רפ"ח ס"ק א', מעדני שלמה עמ' ס"ד, ועלהו לא יבול ח"א עמ' רע"ז אות ה'), והג"ר דוד בהר"ן זצ"ל, צידדו שאין צריך לקרוע. אף שבראיה הראשונה לא קרע, מכל מקום כעת אינה ראייה מחודשת שתחייב אותו בקריעה. דקריעה הרי צריכה להיות דוקא בשעת חימום, וברואה את המקדש, יתכן ששיערו חכמים שרק בראיה ראשונה חם לבו בקרבו, וצריך להצטער ולקרוע.

לשיטה זו, אם ביקר בכותל המערבי, בשבת או זמן אחר שאין קורעים בו, הרי ב-30 יום הבאים הוא פטור מקריעה. ואף לכתחילה יכול אדם לכוון את ימי שהותו בירושלים ובכותל, לימים שאין קורעים בהם, כגון שבתות וחגים, וחול המועד, ויש אומרים בכל יום שאין אומרים בהם תחנון, ואז פטור הוא מקריעה כשחוזר לשם בתוך שלושים יום. וכן בכל פעם נוספת שמגיע לשם (גם אם לא קרע בה) פטור מלקרוע במשך שלושים יום נוספים.

מנהג ירושלים: וזהו ההיתר שעליו סמכו אנשי ירושלים, שאין קורעים תוך ל' יום מזמן שכבר היו במקום מקדש, כיון שבירושלים שבין החומות היו רואים את מקום החורבן כל יום, נמצא שלעולם אינו מתחייב בקריעה. אכן בירושלים החדשה, אם אינו רואה את מקום החורבן, אין את הפטור הזה. ויש לדקדק שיעבור פעם בל' יום במקום בו ניכר מקום המקדש (כגון בבית הכנסת ברסלב מאה שערים קומה אחרונה, כביש 1 בצמוד לרכבת הקלה, וכדומה), ושוב אינו מתחייב בקריעה. וכן נהג הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שכאשר לא הזדמן לו ללכת אל הכותל במשך ל' יום, הלך למקום שנראה משם מקום המקדש.

אכן כאמור היתר זה שנוי במחלוקת, כי יש אומרים שכל ההיתר שמפורש בירושלמי הוא כאשר קרע בפועל, שאז יש לו פטור לל' יום הבאים, אך כשלא קרע, יש אומרים שנשאר לו החיוב. יישר כח להרב משה טל שליט"א על העזרה והסיוע בעריכת מאמר זה. סיכום נפלא של כל הדעות בנושא זה, תמצא בספר דור המלקטים (חלק או"ח, חיוב קריעה, 27 עמודים), ובסוף הספר קרא עלי מועד (להרב יוסף דוב ספטימוס, פרק י"א).

סיכום הגיליון:

6. דינים העולים

מפורש במשנה ובגמ' ובפוסקים ללא חולק שיש חיוב לקרוע כשרואה את מקום המקדש. הרואה את כיפת הזהב שעל המסגד, נחלקו הפוסקים האם חייב לקרוע על כך. אם הוא תוך שלשים לראית מקום המקדש אינו קורע.

חיוב קריעה קיים גם בתשעה באב, למרות שנקרא מועד.

ישנם הרבה שמקילים ולא קורעים, וכבר צווחו על כך גדולי הדור, על מה שהעולם מקילים בזה. יש מלמדים זכות על המקילים לא לקרוע, 1. כיום אין מרגישים את צער החורבן. 2. עצם זה שמחפשים עצות להפטר מלקרוע מוכיח שלא מרגישים את הצער. אכן למרות כל הלימודי זכות, צריך לקיים את עיקר הדין ולקרוע.

ישנם שמערימים להפטר, על ידי שמקנים לאחר את הבגד שלבושים בו במתנה על מנת להחזיר. יש שהתבטאו על כך שלא ראוי להערים באופן כזה, ויש שהוסיפו שבאמת הקנאה כזו אינה פוטרת כלל מחיוב קריעה, ויש אומרים שהי חוכא ואיטלולא, ויש מחלקים בין מתנה גמורה שאין מועיל, למתנה על מנת להחזיר שמועיל.

תושבי ירושלים שבדרך כלל רואים מקום המקדש תוך ל' יום, נחלקו הפוסקים האם חייבים בקריעה.

מסגד אין לו דין של בית עבודה זרה, ומותר ליהנות מיפיו. אכן צריך להביע צער על ששועלים הלכו בו. ❖

לרפואת האברך
המופלג בתורה
ויראת שמים,
רבי ברוך אריה
לייב בן הדסה
שליט"א
בתושח"י

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com
עומק הפשט'

הנושא לשבוע הבא:
גורל הגר"א – גיליון נושא

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפ"ש, לישועה, וכדומה!
ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.
וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

ניתן להשיג
חוברת
תרומות ומעשרות
בזמננו
(גיליונות 116 – 118)
המחיר 2 שקל